SÄRSKILT UTTALANDE

REGIONSTYRELSEN 2020-04-14

Vänsterpartiet

Ärende nr 5
RS 2019-0242

Årsredovisning 2019 för Region Stockholm

Årsredovisningen för Region Stockholm visar på en borgerligt styrd region och konsekvenserna av en borgerlig politik. Det är i många fall en dyster läsning om den ekonomiska och verksamhetsmässiga situationen i Region Stockholm. Vänsterpartiet är i opposition, vi har lagt en egen budget med egen ekonomisk ram och egna verksamhetsmål. Vi deltar ej i beslutet om årsredovisning 2019 men lägger ett Särskilt uttalande. I övrigt hänvisar vi till vår egen budget.

Årets positiva resultatutveckling i jämförelse med budget består till stor del av ökade skatteintäkter och statsbidrag, lägre avskrivningskostnader, lägre finansiella kostnader, samt realisationsvinster. Det är alltså yttre faktorer till stor del som gör att Region Stockholm går med överskott, inte ett bevis på att styrning och ledning i regionens fungerar, att kostnadsökningstakten är under kontroll eller att regionen når sina verksamhetsmål. Att som majoriteten skylla på att förändringen i kostnadsutjämningen som detta år 2019 inte kostat Region Stockholm något mer än tidigare är bara nonsens och urholkar helt förtroende för den politiska ledningen. Det är alltid någon annans fel och just nu är det staten och den förändrade kostnadsutjämningen, sen blir det något annat. De underfinansierade akutsjukhusen som inte håller budget är regionens ansvar och det är nu ett återkommande inslag i månadsrapporter och årsredovisningar att akutsjukhusen går med underskott.

De samlade skatteintäkterna ökade med 4,7 procent jämfört med föregående år. Dock fanns redan innan den kris vi just nu upplever med Covid-19 en oro för skatteunderlagets tillväxt framåt. Region Stockholms kostnader för hela sin verksamhet ökade med 4,1 procent jämfört med föregående år. Jämfört med föregående år ökade köpt trafik mest med 6,2 procent. Personalkostnader ökade med 5,9 procent och köpt hälso- och sjukvård med 5,2 procent. Det understryker att kostnadsutvecklingen måste begränsas för att långsiktigt hålla regionens ekonomi inom beslutad budget.

Investeringsutfallet 2019 uppgår till 11 923 miljoner kronor, vilket motsvarar en upparbetningsgrad på 76 procent av årets budget om 15 726 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras främst av att investeringsutgifter flyttats fram till kommande år. Detta gör investeringarna väldigt framtunga och riskerar att medföra ökade kostnader, ökad osäkerhet och eftersläpande i planeringsprocessen. I Stockholmsöverenskommelsen har fördyringar på 9 miljarder tillkommit för Nya tunnelbanan, detta kommer få stora konsekvenser för utbyggnaden av tunnelbanan som är den enskilt största satsningen på ny kollektivtrafik som regionen gör. Fördyringen kommer även få konsekvenser för bostadsbyggnadstakten i de kommuner som ingår i överenskommelsen.

Regionfullmäktige fattade i Mål och budget 2019 beslut om åtta övergripande mål för Region Stockholm. De övergripande målen är nedbrutna i mål som mäts med hjälp av indikatorer. Målvärdena för indikatorerna ska vara uppfyllda vid årets slut. De åtta övergripande målen är:
Hälso- och sjukvården i Stockholm ska präglas av korta köer, hög tillgänglighet, god kvalitét och invånarnas möjlighet att själva välja vårdgivare. Där uppfylls inte två av sex delmål, vård i tid och inte högt förtroende för vården.
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem. Där uppfylls inte ett av fyra delmål, trygga resor, och målet effektiva resor går inte att mäta.
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet.
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt. Där uppfylls inget av de två delmålen, en regionplanering i framkant och hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Detta gör att målet inte nås.
Långsiktigt hållbar ekonomi.
En hållbar Region Stockholm.
Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare. Där uppfylls inte ett av två delmål, Region Stockholm – en attraktiv arbetsgivare. För oss är det märkligt att det övergripande målet en attraktiv arbetsgivare anses nått när ett av delmålen, so behandlar just att vara attraktiv arbetsgivare, inte alls nåtts och inte heller de underliggande indikatorerna.
Stockholmsregionens ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion.

Region Stockholms mål mäts med totalt 50 indikatorer som fullmäktige har fastställt och utfallet har mätts för 48 av dem. Totalt 30 indikatorer uppfylldes och 18 gjorde inte det under 2019. Indikatorn *Andel lokalproducerade livsmedel* har inte gått att mäta och indikatorn *kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna* mäts endast vartannat år, nästa gång våren 2020. Detta är något vi ser mycket allvarligt på då det största Region Stockholm kan göra för klimatet är att fler reser med kollektivtrafiken och färre med egen bil. Det är också allvarligt att målen inom Stockholms läns sjukvårdsområde SLSO om *andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar* samt *antal medicinskt färdigbehandlade är kvar på sjukhus* inte nås. Med pågående Covid-19 pandemi med mycket uppskjuten vård är vi enormt oroliga för hur måluppfyllelsen kommer se ut under 2020.

Det är regionstyrelsen som bedömer att alla utom ett övergripande mål har nåtts. Samtidigt påpekar våra revisorer liksom tidigare år, att det även för vissa andra av fullmäktiges övergripande mål är svårt att mäta och därmed att bedöma eftersom valda delmål och indikatorer tillsammans inte ger en fullständig bild.

Regionstyrelsen har, enligt kommunallagen, ett uppsiktsansvar över Region Stockholms samtliga nämnder, bolag, kommunalförbund samt stiftelser. Detta innebär att regionstyrelsen ska ha uppsikt över att den samlade verksamheten bedrivs ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning och följer de styrande dokument, mål och krav som fullmäktige har beslutat om. Regionstyrelsens uppsiktsansvar handlar om att leda och löpande säkerställa att nämnder och bolag, kommunalförbund och stiftelser styrs och utvecklas ändamålsenligt, att det sker i enlighet med beslutad riktning och utifrån givna förutsättningar, både på kort och på lång sikt. Det innebär att både proaktivt och reaktivt säkerställa att beslut verkställs, att säkerheten upprätthålls, att verksamheten är ändamålsenlig, att de krav som ställs utifrån gällande mål, uppdrag, ekonomiska ramar, lagkrav och styrande dokument följs, samt att rapporteringen är tillförlitlig och rättvisande.

Karolinska Universitetssjukhuset redovisade ett resultat på – 1 866,6 miljoner kronor mot budgeterat – 280 miljoner kronor, Södersjukhuset redovisar ett resultat på – 360,6 miljoner mot 9,4 miljoner kronor. Danderyds sjukhus redovisar ett resultat på – 352,9 miljoner kronor mot 6,5 miljoner kronor i budget. Kommunalförbundet sjukvård och omsorg redovisar ett resultat på – 44,8 miljoner mot ett nollresultat i budget. Det är väldigt stora skillnader mot budget.

Vänsterpartiet har hela tiden krävt att ta bort vinstkraven på våra akutsjukhus. De har inte några förutsättningar att uppfylla dessa med bibehållen kvalitet i vården. Att sjukhusen går med underskott beror till stor del på höga kostnader för hyrpersonal, samt att de behöver en större personalstyrka än budgeterat för att få verksamheten att fungera. För att få till en varaktig lösning på personalbristen krävs bättre löner och villkor för den fasta personalen så att fler vill stanna kvar, men också att fler vill söka sig till sjukhusen. Det är dock omöjligt för sjukhusen att uppnå detta så länge de tvingas till besparingar som innebär nedskärningar i verksamheten. De fastnar i en nedåtgående spiral av uppsägningar och växande kostnader för hyrpersonal. Vi har föreslagit att regionen ska inrätta egna vikariepooler med attraktiva anställningsvillkor för att få kontroll över personalsituationen. Att från regionledningens sida öka kontrollen och kraven på en ekonomi i balans hjälper föga så länge sjukhusen är systematiskt underfinansierade.

Vänsterpartiet anser också, som vanligt, att årsrapporter och månadsrapporter kunde vara mer tydliga gällande kostnadsdrivande verksamheter och åtgärder. Vi efterfrågar att kostnader för inhyrd personal och konsulter redovisas separat. Det finns ett inriktningsbeslut att dessa kostnader ska minska, men såsom tabellerna är uppställda är det inte möjligt att se hur det arbetet fortskrider. Vi efterfrågar också siffertabeller på hur mycket olika vårdval och köpt trafik kostar, samt på hur mycket av den köpta utomlänsvården som är ersättningar för digitala vårdtjänster. Alla dessa faktorer anges som kostnadsdrivande i regionen, men det är mycket svårt att utläsa exakt vilka summor det är som gäller.
Konsultkostnaderna har också varit historiskt höga med många förvaltningar som till stora delar av verksamheten förlitat sig, och fortfarande förlitar sig på konsulter.

Resandet i kollektivtrafiken på land, mätt som antal genomsnittligt påstigande en vanlig vardag, uppnådde inte 2019 års målvärde som motsvarande en ökning på 4,3 procent jämfört med föregående år. Den faktiska ökningen blev 1,3 procent. Andelen nöjda resenärer i allmän kollektivtrafik på land och för pendelbåtar uppgick till 80 procent vilket är samma nivå som för 2018 och över målvärdet 75 procent.

Många är nöjda med kollektivtrafiken men hur nöjdheten mäts kan ifrågasättas. När blev du senast tillfrågad i rusning, stående som en packad sill i tunnelbanan om du är nöjd med kollektivtrafiken? Resenärer blir tillfrågade, i lågtrafik, med en enkät och ingen möjlighet till djupare diskussioner om kollektivtrafiken.

Miljöredovisningen visar att Region Stockholms övergripande miljöpåverkan fortsätter att minska, vilket är mycket glädjande. Särskilt glädjande är att energianvändningen i fastigheter minskat med 13 procent vilket uppfyller målet om 10 procents minskning till 2021. Vi tycker och har ofta framfört att det målet var alldeles för lågt satt, men till en början såg det ut att till och med målet om 10-procents minskning inte skulle nås. Det är därför glädjande att det går framåt. Det är också glädjande att klimatpåverkan från tjänsteresor i Region Stockholm för första gången sedan 2016 minskar. Men det finns mycket kvar att göra. Kanske kan pågående

pandemin visa på nya arbetssätt och att medarbetare kan närvara på digitala möten och konferenser istället för att behöva resa.

Andelen ekologiska livsmedel uppgår nu till 42 procent, det är en bra bit från målet på 50 procent år 2021. Vi har även där lyft att målen varit lågt satta tidigare men vi är glada för målet om 50 procent. Ett riktigt sorgebarn är målet om att mäta klimatpåverkan från regionens bygg- och anläggningsprojekt. Där finns inga indikatorer och arbetet med att följa upp och mäta har fortfarande inte kommit igång. Det är allvarligt och illavarslande för en region med hög investeringstakt och många ombyggnationer, och nybyggnationer i hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken.